

**MANUEL
BAIXAULI**

@homemanuscrit

MOTS

Vaig arribar a Prudenci Bertrana incitat, ves per on, per l'estrambòtic Alfred Kubin, dibuixant i gravador austríac, l'artista plàstic que més a fons s'ha submergit en el costat obscur, putrefacte i morbós de l'ànima humana. Kubin, també escriptor, esmenta en una pertorbadora autobiografia les il·lustracions que va fer per a l'edició alemanya de *Josafat*, "apassionant i captivador relat", diu, "que m'inspirà nombroses composicions". Vaig llegir *Josafat* i també a mi, com a Kubin, em captivà, per la història gòtica, plena d'ombres, i per un llenguatge riquíssim, de matisos calidoscòpics. Ara, per un suggeriment de Ramon Solsona expressat fa mesos, mentre degustàvem cervesa, he llegit *L'hereu*, la

primera part d'*Entre la terra i els núvols*, trilogia autobiogràfica de Bertrana. Autobiogràfica a mitges, car segons la historiadora Rosa Maria Congost, i el seu treball "La verdadera història de l'hereu Bertrana", l'escriptor gironí no fou mai hereu, i si el personatge principal del llibre, l'alter ego Innocenci Aspriu, en fa el paper, és per exigències literàries, alienes a la realitat personal de l'autor.

Autoficció, per tant, i va bé que siga així, perquè no hi ha res com la ficció —per molt que es base en fets vis-

cuts—, i els noms de llocs i personatges inventats, perquè un narrador puga dir veritats profundes, potser incòmodes, sense el fre de mà de les possibles conseqüències posat.

La impressió que he tingut en llegir *L'hereu* és que, a mesura que passava pàgines, em reduïa, disminuïa, minvava, acomplexat davant un tal devesall lingüístic. Parle del vocabulari del món rural —vegetació, orografia, fauna, eines—, que hui a penes coneixem i que Bertrana exhibeix pròdig, però parle, també, de moltes altres paraules i expressions que van més enllà del camp i que et fan sentir, com a escriptor, que, a diferència d'ell, treballes amb una paleta en blanc i negre, amb un registre migrat per l'època i per l'entorn en què vivim.

Un vocabulari curt no impedeix fer bona literatura. N'hi ha exemples notables, d'això. Agota Kristof, hongaresa exiliada a Suïssa, va escriure grans obres amb un francès de lèxic i sintaxi esquifits, i d'aquesta limitació, precisament, en feu virtut.

L'hereu, tanmateix, no és una novel·la perfecta. Excel·leix en la descripció, però coixeja d'acció, de nervi. Bertrana es recrea, de tant en tant, en escenes de cacera —n'era aficionat— que, per a mi, fan panxa. *Josafat* és, sens dubte, un relat més intens. Per això ha esdevingut, amb justícia, un clàssic.

De *L'hereu* em quedarà, crec, la visió rousseauiana de la natura i un bon grapat de mots que he anotat, escrupolós, amb humilitat d'alumne, en una llibreta per intentar introduir-los, a poc a poc, en el meu minso repertori verbal.

